

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politidirektører,
Politimesteren i Grønland og
Politimesteren på Færøerne

DATO 30. november 2009

JOURNAL NR.

RA-2009-131-0002

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Bilag

Rigsadvokaten Informererer Nr. 19/2009

Ny Vestre Landsretsdom om forsvarers udlevering af sagsresumé i strid med retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt.

(RA-2008-311-0002)

1. Indledning

Vestre Landsret har i en sag, som blev afgjort den 9. november 2009, haft lejlighed til at tage stilling til rækkevidden af bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, om forsvarerens forbud mod at overlevere det modtagne materiale i en straffesag til sigtede eller andre uden politiets samtykke.

Der var i sagen rejst følgende tiltale mod forsvareren ved byretten:

”Overtrædelse af straffelovens § 155, jf. retsplejelovens § 739, jf. § 729 a, stk. 3, ved som offentligt beskikket forsvarer i straffesager i adskillige tilfælde, uden politiets samtykke, til sine sigtede klienter at have overleveret noter med detaljerede resuméer af det materiale, som politiet havde tilvejebragt til brug for de pågældende straffesager, herunder ved den 4. oktober 2007 til sin klient (NN) uden politiets samtykke at have overleveret et 17 sider langt notat med detaljeret resumé af det modtagne materiale i straffesagen mod denne, herunder med gengivelse af vidners fulde navne, referater af de til politiet afgivne forklaringer samt resultater af politiets efterforsknings-

skridt, hvilken fremgangsmåde ganske må sidestilles med overlevering af det modtagne materiale uden politiets samtykke, alt hvorved tiltalte har misbrugt sin stilling til at krænke det offentlige ret.”

Det pågældende sagsresumé blev fundet af politiet ved ransagning hos personer uden tilknytning til den sag, hvori forsvarerens klient var sigtet. Dermed var der sket en videregivelse af sagsresuméet fra forsvarerens klient til udenforstående personer – og således en uønsket og ukontrolleret spredning af skriftligt materiale, som retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, netop tilsigter at imødegå.

RIGSADVOKATEN

2. Regelgrundlaget

SIDE 2

Retsplejelovens § 729 a, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Politiet giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt. Med hensyn til materiale, der er omfattet af § 871, stk. 1, og stk. 2, nr. 5, kan samtykke dog nægtes af de i stk. 4 nævnte grunde.”

Formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, er efter forarbejderne at undgå en uønsket og ukontrolleret spredning af skriftligt materiale. Af betænkning 622/1971 s. 42 fremgår bl.a., at *”Det materiale, som forsvareren får udleveret fra politiet (eller genparten heraf) må ikke uden politiets tilladelse overleveres til sigtede eller andre, således at de beholder det. Derimod er der i almindelighed intet til hinder for, at forsvareren orienterer sigtede om materialets indhold eller foreviser materialet for sigtede. Vil politiet forhindre dette, må det give forsvareren pålæg i henhold til forslagens stk. 4.”*

Det var i den konkrete sag anklagemyndighedens opfattelse, at en udlevering som sket af et sagsresumé med detaljerede oplysninger af den i sagen omhandlede karakter ganske måtte sidestilles med udlevering af en afskrift, og at der derfor var tale om en overtrædelse af reglerne i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum.

3. Vestre Landsrets dom

Den 8. juni 2009 frifandt Retten i Ålborg forsvareren med følgende begrundelse:

”Der er i sagen ingen konkrete oplysninger om andre notater end det, der er udleveret til (klienten). Allerede som følge heraf frifindes tiltalte for denne del af tiltalen.

Det lægges til grund, at tiltalte alene har videregivet oplysninger, som hans klient havde krav på at få. Efter sit omfang og indhold findes notatet til (klienten) ikke at kunne anses som en kopi eller en tilnærmelsesvis fuldstændig afskrift, og udleveringen af notatet findes herefter ikke omfattet af ordlyden i retsplejelovens § 729 a, stk. 3. Der findes ikke i forarbejderne eller i øvrigt holdepunkter for at antage, at bestemmelsen skal forstås analogt eller udvidende således, at den indeholder et forbud mod i skriftlig form at videregive et resumé af politirapporternes indhold. Retten frifinder derfor tiltalte.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Byrettens dom blev af anklagemyndigheden anket til Vestre Landsret, som den 9. november 2009 afsagde dom i sagen.

Tiltalen blev ved sagens behandling for landsretten ændret således, at citeringen af retsplejelovens § 739 udgik. Endvidere udgik tiltalen for ”i adskillige tilfælde” at have overleveret notater, således at tiltalen alene angik overleveringen den 4. oktober 2007 til den navngivne klient.

Vestre Landsret lagde til grund, at forsvareren ved at udlevere det pågældende notat havde handlet i strid med retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt., men Vestre Landsret fandt ikke grundlag for domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 155, og forsvareren blev derfor frifundet.

Vestre Landsret anførte følgende begrundelse:

”Det pågældende resumé blev af (forsvareren) sendt til sin klient ved skrivelse af 4. oktober 2007.

På dette tidspunkt havde (forsvareren) ved skrivelse af 10. september 2007 fra Nordjyllands Politi fået meddelelse om, at et tidligere meddelt pålæg i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, om ikke at videregive de oplysninger, som han som beskikket forsvarer havde modtaget fra politiet, nu var ophævet.

Den rejste tiltale mod (forsvareren) vedrører således ikke videregivelse af oplysninger i strid med et forsvarerpålæg, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 4, men derimod overlevering af det modtagne materiale til sigtede eller andre uden politiets samtykke, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3.

Efter sidstnævnte bestemmelses 3. punktum må forsvareren ikke uden politiets samtykke til sin klient overlevere politirapporter eller andet materiale, som forsvareren har modtaget fra politiet. Forsvareren må derimod gerne mundtligt give sin klient oplysning om materialets indhold, herunder i forbindelse med et møde med klienten oplæse eller genfortælle samtlige sagens bilag. Forsvareren må også i forbindelse med mødet med klienten lade klienten gennemse materialet, og klienten er ikke udelukket fra i forbindelse hermed at tage skriftlige notater. Derimod må forsvareren ikke overlevere klienten kopi eller afskrift af materialet eller dele heraf eller lade klienten skrive materialet af.

RIGSADVOKATEN

Bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, indeholder efter sin ordlyd og forarbejderne ikke noget forbud mod, at forsvareren (skriftligt) korresponderer med sin klient eller udarbejder et resumé af sagen til klientens brug. Disse skriftlige oplysninger må imidlertid ikke have et sådant omfang, at de reelt må sidestilles med en afskrift af det materiale eller dele heraf, som forsvareren har modtaget fra politiet.

SIDE 4

Efter resuméets karakter og indhold og i overensstemmelse med (forsvarerens) forklaring lægges det til grund, at resuméet ikke i første række blev udarbejdet til brug for klienten, men også skulle anvendes af (forsvareren) i forbindelse med hans arbejde som beskikket forsvarer.

Det lægges efter (forsvarerens) forklaring endvidere til grund, at det på det pågældende tidspunkt var praksis på hans kontor i større sager, at en klient kunne orienteres om sagens forløb ved fremsendelse af et sagsresumé, når et eventuelt forsvarerpålæg var blevet ophævet. Denne fremgangsmåde var begrundet bl.a. i et ønske om at spare ressourcer for både advokatkontoret og klienten.

Spørgsmålet bliver herefter, om denne fremgangsmåde i relation til det notat, som blev sendt til (klienten), reelt må sidestilles med overlevering af en afskrift af det modtagne materiale.

Notatet er så omfattende og detaljeret, at det i hvert fald i relation til visse vidner må sidestilles med en afskrift af disse vidners forklaring, også selv om der ikke er tale om en ordret afskrift, men et resumé, der dog indeholder væsentlige dele af vidnets forklaring – med en lidt anden formulering af ordene end formuleringen i politirapporterne.

Formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, er efter forarbejderne at undgå en uønsket og ukontrolleret spredning af skrift-

ligt materiale. Landsretten finder, at den pågældende fremgangsmåde med overlevering af et så fyldigt notat som sket rummer en væsentlig risiko for misbrug bl.a. i form af modtagerens videregivelse heraf til andre.

Landsretten finder herefter, at overleveringen af notatet må sidestilles med overlevering af en afskrift af dele af det modtagne materiale, og at overleveringen derfor er i strid med retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum.

5 voterende udtaler herefter:

Efter notatets indhold og oplysningerne om formålet med dets tilvejebringelse og fremsendelse til klienten er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at (forsvareren) bevidst har søgt at omgå forbuddet i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og dermed har haft forsæt til at misbruge sin stilling til at krænke det offentlige ret, jf. straffelovens § 155.

Med denne begrundelse tiltræder vi, at (forsvareren) er blevet frifundet.

1 voterende udtaler:

Tiltalen vedrører straffelovens § 155. For at domfælde (forsvareren) for overtrædelse af denne bestemmelse skal anklagemyndigheden efter bestemmelsens ordlyd godtgøre, at han har misbrugt sin stilling som forsvarer til at krænke det offentlige ret.

I retsplejelovens § 739 er der en bestemmelse om, at forsvareren bliver at anse efter straffelovens kapitel 16 (herunder § 155), hvis han eller hun har misbrugt sin stilling til at modarbejde sagens oplysning. Denne bestemmelse må – også selvom den ikke er gentaget i tiltalen for landsretten – i relation til muligheden for at straffe en forsvarer for misbrug af stillingen ses i sammenhæng med bestemmelserne i straffelovens kapitel 16, herunder § 155. Det er derfor ikke enhver overtrædelse af en forsvarers pligter efter retsplejelovens kapitel 66, der kan anses som en overtrædelse af straffelovens § 155, men der skal foretages en konkret vurdering af baggrunden for overtrædelsen og grovheden heraf.

Der er ikke oplysninger om, at notatet er misbrugt til at modarbejde sagens oplysning. Hertil kommer, at notatet ikke indeholder oplysninger, som (klienten) ikke var berettiget til at få, og at notatet også er udarbejdet til (forsvarerens) eget brug.

Under disse omstændigheder finder jeg, at det ikke er bevist, at (forsvareren) ved overleveringen af notatet til (klienten) har misbrugt sin stilling som forsvarer på en sådan måde eller krænket det offentlige ret på en sådan måde, at han derved har overtrådt straffelovens § 155.

Med denne begrundelse stemmer også jeg for at tiltræde, at (forsvareren) er blevet frifundet.

Landsretten stadfæster herefter byrettens dom.”

RIGSADVOKATEN

Som det fremgår af dommen, lagde Vestre Landsret til grund, at notatet var så omfattende og detaljeret, at det i hvert fald i relation til visse vidner måtte sidestilles med en afskrift af disse vidners forklaring. Vestre Landsret anførte, at selv om der ikke var tale om en ordret afskrift, men et resumé, indeholdt dette dog væsentlige dele af vidnets forklaring med en lidt anden formulering af ordene end formuleringen i politirapporterne.

SIDE 6

Vestre Landsret fandt, at den pågældende fremgangsmåde med overlevering af et så fyldigt notat som sket rummede en væsentlig risiko for misbrug bl.a. i form af modtagerens videregivelse heraf til andre.

Vestre Landsret fulgte således anklagemyndighedens påstand om, at overleveringen af notatet måtte sidestilles med overlevering af en afskrift af dele af det modtagne materiale, og at overleveringen derfor var i strid med retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum.

På baggrund af Vestre Landsrets begrundelse for at frifinde for overtrædelse af straffelovens § 155 har jeg ikke ansøgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke dommen til Højesteret. Dommen er således endelig.

Jørgen Steen Sørensen

Statsadvokaten for
Nord- og Østjylland
Nyhavnsgade 9
9100 Aalborg

J. nr. SA4-2009-6205-0006

UDSKRIFT

af

DOMBOGEN FOR VESTRE LANDSRET

D O M

afsagt den 9. november 2009 af Vestre Landsrets 2. afdeling (dommerne Bjerg Hansen, Annette Dellgren og Henrik Estrup med domsmænd) i ankesag S-1441-09

Anklagemyndigheden

mod

T
[redacted]
[redacted]

(advokat Lars Henriksen, Åbyhøj

og

advokat Ebbe Mogensen, København)

Retten i Aalborg har den 8. juni 2009 afsagt dom i 1. instans (2-1589/2009).

Anklagemyndigheden har for landsretten nedlagt påstand om domfældelse af tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 155, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, idet tiltalen for landsretten er formuleret således:

”^{Tiltalte} [redacted] tiltales for overtrædelse af straffelovens § 155, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, ved som offentlig beskikket forsvarer i en straffesag, uden politiets samtykke, til sin sigtede klient at have overleveret et notat med detaljerede resuméer af det materiale, som politiet havde tilvejebragt til brug for den pågældende straffesag, idet tiltalte den 4. oktober 2007 til sin klient [redacted] uden politiets samtykke overleverede et 17 sider langt notat med detaljeret resumé af det modtagne materiale i straffesagen mod denne, herunder med gengivelse af vidners fulde navne, referater af de til politiet afgivne forklaringer samt resultater af politiets efterforskningskridt, hvilken fremgangsmåde ganske må sidestilles med overlevering af det modtagne materiale

uden politiets samtykke, alt hvorved tiltalte har misbrugt sin stilling til at krænke det offentliges ret.”

Anklagemyndigheden har således ikke gentaget tiltalen for ”i adskillige tilfælde” at have overleveret notater til klienter, ligesom der for landsretten ikke i tiltalen er henvist til bestemmelsen i retsplejelovens § 739.

Tiltalte, [REDACTED], har påstået stadfæstelse.

Tiltalte har supplerende forklaret, at notatet er udarbejdet af en af hans medarbejdere. Den pågældende medarbejder var - i lighed med andre medarbejdere - informeret om retsplejelovens regler om yderegivelse af oplysninger m.v. Det bliver medarbejderne altid oplyst om ved ansættelsen, og de gennemgår løbende disse regler på kontoret. Tiltalte havde en samtale med [REDACTED] klienten, efter at pålægget var ophævet. De talte om, hvorvidt klienten [REDACTED] skulle komme til Århus for at gennemgå materialet i sagen på tiltaltes kontor. Det syntes tiltalte ikke var så hensigtsmæssigt, idet der var 5 ringbind med dokumenter, og der var også mange dokumenter, der lå løst og ikke var bilageret. En gennemgang ville derfor have været meget tidskrævende, og klienten [REDACTED] ville også i den forbindelse få oplysninger, som måske ikke vedkom ham, f.eks. oplysninger om adresser på vidner. Han kunne også have gennemgået notatet med klienten [REDACTED], men han fandt det mere hensigtsmæssigt at sende notatet til ham. Han har nogle gange prøvet at lade klienten gennemse sagens dokumenter på kontoret, men det har ikke altid fungeret så godt, og det har i visse tilfælde vist sig meget tidskrævende. Han gjorde ikke noget for at sikre sig, at klienten [REDACTED] ikke videregav notatet, for det kan han ikke - hverken juridisk eller rent praktisk. Han har også i andre store sagskomplekser ladet en medarbejder udfærdige et resume af sagen. Han så ikke selv notatet, inden det blev sendt til klienten [REDACTED]. Han sender ofte 40-50 breve pr. dag, og han har ikke mulighed for at gennemlæse al udgående post. Han stolede på, at medarbejderen havde overholdt retsplejelovens regler. Medarbejderen havde forinden i en mail i hovedtræk orienteret ham om indholdet, herunder at hun havde koncentreret sig om de oplysninger, der kunne være relevante for klienten, og han havde på den baggrund sagt, at det kunne sendes til klienten. Der var intet i sagen, der indikerede, at notatet ville blive misbrugt. Han var træt af det, da han erfarede, at notatet var ”kommet på afveje”, og hans kontor er derfor holdt op med at sende sådanne notater ud af huset. Han havde ikke drøftet med den medarbejder, der udfærdigede notatet,

at hun skulle anføre politirapportnumre. Når det er notater, der også skal bruges af ham, er det imidlertid hensigtsmæssigt, at der står rapportnumre på.

Landsrettens begrundelse og resultat

Det pågældende resumé blev af ^{tiltalte} [redacted] sendt til sin klient ved skrivelse af 4. oktober 2007.

På dette tidspunkt havde ^{tiltalte} [redacted] ved skrivelse af 10. september 2007 fra Nordjyllands Politi fået meddelelse om, at et tidligere meddelt pålæg i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, om ikke at videregive de oplysninger, som han som beskikket forsvarer havde modtaget fra politiet, nu var ophævet.

Den rejste tiltale mod ^{tiltalte} [redacted] vedrører således ikke videregivelse af oplysninger i strid med et forsvarerpålæg, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 4, men derimod overlevering af det modtagne materiale til sigtede eller andre uden politiets samtykke, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3.

Efter sidstnævnte bestemmelses 3. punktum må forsvareren ikke uden politiets samtykke til sin klient overlevere politirapporter eller andet materiale, som forsvareren har modtaget fra politiet. Forsvareren må derimod gerne mundtligt give sin klient oplysning om materialets indhold, herunder i forbindelse med et møde med klienten oplæse eller genfortælle samtlige sagens bilag. Forsvareren må også i forbindelse med mødet med klienten lade klienten gennemse materialet, og klienten er ikke udelukket fra i forbindelse hermed at tage skriftlige notater. Derimod må forsvareren ikke overlevere klienten kopi eller afskrift af materialet eller dele heraf eller lade klienten skrive materialet af.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, indeholder efter sin ordlyd og forarbejderne ikke noget forbud mod, at forsvareren (skriftligt) korresponderer med sin klient eller udarbejder et resumé af sagen til klientens brug. Disse skriftlige oplysninger må imidlertid ikke have et sådant omfang, at de reelt må sidestilles med en afskrift af det materiale eller dele heraf, som forsvareren har modtaget fra politiet.

Efter resuméets karakter og indhold og i overensstemmelse med ^{tiltaltes} [redacted] forklaring lægges det til grund, at resuméet ikke i første række blev udarbejdet til brug for

klienten, men også skulle anvendes af ^{tiltalte} [redacted] i forbindelse med hans arbejde som beskikket forsvarer.

Det lægges efter ^{tiltaltes} [redacted] forklaring endvidere til grund, at det på det pågældende tidspunkt var praksis på hans kontor i større sager, at en klient kunne orienteres om sagens forløb ved fremsendelse af et sagsresumé, når et eventuelt forsvarerpålæg var blevet ophævet. Denne fremgangsmåde var begrundet bl.a. i et ønske om at spare ressourcer for både advokatkontoret og klienten.

Spørgsmålet bliver herefter, om denne fremgangsmåde i relation til det notat, som blev sendt til ^{klienten} [redacted], reelt må sidestilles med overlevering af en afskrift af det modtagne materiale.

Notatet er så omfattende og detaljeret, at det i hvert fald i relation til visse vidner må sidestilles med en afskrift af disse vidners forklaring, også selv om der ikke er tale om en ordret afskrift, men et resumé, der dog indeholder væsentlige dele af vidnets forklaring - med en lidt anden formulering af ordene end formuleringen i politirapporterne.

Formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum, er efter forarbejderne at undgå en uønsket og ukontrollabel spredning af skriftligt materiale. Landsretten finder, at den pågældende fremgangsmåde med overlevering af et så fyldigt notat som sket rummer en væsentlig risiko for misbrug bl.a. i form af modtagerens videregivelse heraf til andre.

Landsretten finder herefter, at overleveringen af notatet må sidestilles med overlevering af en afskrift af dele af det modtagne materiale, og at overleveringen derfor er i strid med retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. punktum.

5 voterende udtaler herefter:

Efter notatets indhold og oplysningerne om formålet med dets tilvejebringelse og fremsendelse til klienten er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at ^{tiltalte} [redacted] bevidst har søgt at omgå forbuddet i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og dermed har haft forsæt til at misbruge sin stilling til at krænke det offentlige ret, jf. straffelovens § 155.

Med denne begrundelse tiltræder vi, at ^{tiltalte} [redacted] er blevet frifundet.

I voterende udtaler:

Tiltalen vedrører straffelovens § 155. For at domfælde ^{tiltalte} [redacted] for overtrædelse af denne bestemmelse skal anklagemyndigheden efter bestemmelsens ordlyd godtgøre, at han har misbrugt sin stilling som forsvarer til at krænke det offentliges ret.

I retsplejelovens § 739 er der en bestemmelse om, at forsvareren bliver at anse efter straffelovens kapitel 16 (herunder § 155), hvis han eller hun har misbrugt sin stilling til at modarbejde sagens oplysning. Denne bestemmelse må - også selv om den ikke er gentaget i tiltalen for landsretten - i relation til muligheden for at straffe en forsvarer for misbrug af stillingen ses i sammenhæng med bestemmelserne i straffelovens kapitel 16, herunder § 155. Det er derfor ikke enhver overtrædelse af en forsvarers pligter efter retsplejelovens kapitel 66, der kan anses som en overtrædelse af straffelovens § 155, men der skal foretages en konkret vurdering af baggrunden for overtrædelsen og grovheden heraf.

Der er ikke oplysninger om, at notatet er misbrugt til at modarbejde sagens oplysning. Hertil kommer, at notatet ikke indeholder oplysninger, som ^{klienten} [redacted] ikke var berettiget til at få, og at notatet også er udarbejdet til ^{tiltaltes} [redacted] eget brug.

Under disse omstændigheder finder jeg, at det ikke er bevist, at ^{tiltalte} [redacted] ved overleveringen af notatet til ^{klienten} [redacted] har misbrugt sin stilling som forsvarer på en sådan måde eller krænket det offentliges ret på en sådan måde, at han derved har overtrådt straffelovens § 155.

Med denne begrundelse stemmer også jeg for at tiltræde, at ^{tiltalte} [redacted] er blevet frifundet.

Landsretten stadfæster herefter byrettens dom.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Bjerg Hansen

Annette Dellgren

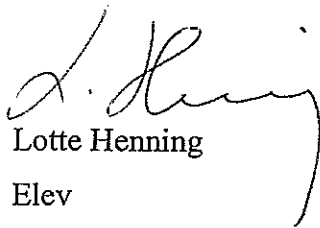
Henrik Estrup

Udskriften udstedes uden betaling

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 9. november 2009


Lotte Henning
Elev